

Degele, een helmmasker van de Senufo

Mijn man en ik zijn in 1990 begonnen met het verzamelen van Afrikaanse kunst. Met de collectie waren we een aantal jaren op weg en zoals het vele beginnende verzamelaars vergaat, hadden we inmiddels vele voor de handel gemaakte stukken in huis gehaald. In een vochtige omgeving zouden er bij wijze van spreken jonge twijgen uit kunnen ontspruiten.

Gelukkig kregen we kennis aan een aantal ervaren verzamelaars die ons hun eerlijke mening gaven over de bijeengesprokkelde waren. Daarna, U kent dat wel, wilden we zo spoedig mogelijk van deze miskleunen af en besloten we een kraam te huren op een verzamemarkt in de Rijnhal te Arnhem om te proberen het een en ander af te stoten. Het was geen groot succes. Ik herinner me dat onze zoon, die op een deel van de kraam stripboeken stond te verkopen, meer geld in het laatje bracht.

Vrijwel aan het einde van de markt verscheen er een ouder echtpaar voor onze kraam dat de collectie aandachtig bestudeerde. Na enige tijd sprak de man de legendarische woorden: 'Heeft u thuis nog wat beters?'

Om kort te gaan, dit was de start van een jarenlange vriendschap met dit echtpaar uit Velp. Uit hun uitgebreide collectie hebben wij regelmatig mogen putten.

Helaas zijn ze niet meer onder ons.

Bij een van onze bezoeken werd dit prachtige object ons gegund, een Senufo-helmmasker, door de stam Degele genoemd.

Een Senufo Degele Kuumo helmmasker is een zeldzaam type masker. Het eerste paar bracht Maesen in 1939 naar Europa. Daarna kwamen ze, vooral in de jaren 50, in westelijke collecties terecht. In een

beperkt gebied rond Korhogo (Ivoorkust) vonden ze hun oorsprong. Het machtige Poro Genootschap zwaaide er de scepter.

Deze maskers treden paarsgewijs op, mannelijk en vrouwelijk. Ze paraderen, gevolgd door veel mensen, rond het dorp. Het op de achterpagina afgebeelde exemplaar met bovenop een mannelijk antropomorfe figuur meet 85 cm, heeft een ringvormig lichaam zonder armen en in verhouding korte benen. Exemplaren zonder benen komen ook voor. In de helm is een grote, rechthoekige kijkopening gemaakt. Het hoofd met de drie kammen, vooruitstekende mond en uitstaande oren is traditioneel bij de Senufo. De ringvormige opbouw van het lichaam zou een verwijzing zijn naar de met touw samengebonden bundel textiel die tijdens herdenkingsplechtigheden het lichaam van de dode vervangt.

De maskers spelen een rol als beschermers bij de initiatie ceremonies. Ook treden ze op bij collectieve dodenfeesten (kuumo) om de belangrijkste oudsten te gedenken die tijdens de recente jaren zijn gestorven.

De maker is een kunstenaar geweest met grote vaardigheden. Het mooie lichtbruine patina is ontstaan door optredens en verzorging. We genieten er nog elke dag van.

klaskedijk@gmail.com

Bronnen

Hahner-Herzog, I & Kecskesy, M & Laszio, V. (1997). *Das zweite Gesicht. Masken aus der Sammlung Barbier-Mueller*. München: Prestel Verlag

Grootaers, J.L. & Eisenburger, I (2002). *Vormen van verwondering deel I*. Berg en Dal: Afrika Museum

Gottschalk, B. (2002). *Senufo. Massa und die Statuen des Poro*. Düsseldorf : Gottschalk.

Degele,
een helm masker
van de Senufo

